

DÜŠEVNI LIST

Naš Dom
G. Zver Joško, knjižničar Črenšovci

Mêsečne verske novine.

Vu iméni prêkmurske evang. šinjorije reditelj
i vödávnik: FLISÄR JÄNOŠ, Murska Sobota.

Rokopisi se morajo v Puconce pošilati.

Ček računa št. 13,586; imé „Düševni list“ Puconci.

Cejna na cejlo leto 20 Din., v zvönstvo 30 din.,
v Ameriko 1 Dol., edne numere 2 din.

Izhaja ednök na mêsec.

Naprejplačilo gorivzeme vsäki ev. dühovnik i vučitel.

Delo.

HÄRI LIPÖT ev. dühovnik.

Lüdjé preveč različno mislijo od dela. Dosta lüdi delo za prekléstvo i za kaštigo drži. Na žalost rêsan jestejo lüdjé, šterim je delo v njihovom cêlom živlênji prekléstvo i kaštiga bilô. Zmislimo si samo na preminôčega vrêmena gálarobe. Cêli dén so tam pri brodárnici sedeli. Kakkoli vrôče i močno je peklo sunce, obri njihove gláve je zopston tulo silen morski vihér, tüdi v tom groznom vihéri so mogli goniti brodárnico, dokeč so roké ládale, do zádne môči.

Večkrat vidimo strašen kêp, kak nam lüdi káže, ki z dugimi smečenimi vlasámi, z obráza tekôčim znojom, od strašne bolečine spáčenim obrázom vlečéjo járem. Žile njim pôkajo, têlo njim krvávi od ostroga biča, ali zopston, járem li dale trbé vlêčti, ár za njimi stoji z ostrim bičom čemerén i preklinjajôči páznik. Jeli je v našem živlênji žé nê bilô tákšega časa, gda smo tak občútili, da dosta več dela mámo, kak smo ga pa zmožni opraviti, i da smo tüdi mi tákši trüdni robslugi, štere vsákdenéšnji žitek z ostrim bičom vsigdär naprêтира. Zaistino dostakrát dosta lüdi na sebi za prekléstvo i za kaštigo čúti delo.

Jestejo nadale lüdjé, ki delo samo za potrešno lagvo spoznajo, za prisilno priliko krüha pripravlanja. Nê je prijétno, nê je dobro, ali brezi toga pa nemorem živeti, živeti pa morem, ka naj začne clo-

vek, prisiljeni sem delati, právijo ništerni. Tê clovek nigdär ne lübi svojega dela, on je naváden robsluga, ki samo záto dela, naj more živeti. Tüdi mi v svojem žitki vidimo tákše prilike. Dostakrát smo nezadovolni i právimo, kak lêko i dobro živéjo nikáki, mi pa nôč i dén z znojom lic svoji moremo delati, da si eden falájček krüha pripravimo i takšega hipa z britkostjov pitamo, zakaj moremo mi tak dosta delati za máli lon, za málo pláčo, drügi pa malo, ali pa nikaj nê i dônok velike pláče májo, dobro živéjo. Táčšega hipa tüdi naše delo prôsen robot postáne.

Dobro si zamerčajmo, da je naše delo nê kaštiga, nê prekléstvo, nê potrešno lagvo v žitki cloveka. Delati nam je sam Gospodin Bôg zapovedao i tô nê kak grêha kaštigo, nego žé pred grehom prvoga cloveka. Tô zapôved je vödao Bôg, gda je stvôro ete svêt: Napunita eto zemlo i včinta jo sebi podáno. Kak se je tá zapôved razglásila, od tistoga časa na zemli nê samo clovek, nego tüdi vsäko drügo stvarjenje nestanoma more delati. Nindri máli vetrič dolistrôsi z drêva eden máli žalod, té v zemlô spádne i tam se žitek začne v njem. Ednök se rozpôči klica i začne delati, gorizdigne težko grüdo, začne rásti i na zádne zmága. Kelko dela je bilo potrebnoga, dokeč je mála klica vöprišla z zemlé. Vöpride z zemlé i po létaj veliki, gizdávi hrást postáne. Ali kakše veliko delo oprávi eden pávuk, gda vse môdre inženêre osramoti i nezgovornov prilíč-

nostjov spleté svoj viséči môt od ednoga grmá do drúgoga. V naturi vse verno i potrplivo dela, samo človek se gostokrat zburkáva med i pod delom. Z toga sveklo vidímo, da je falíngá nê v deli, nego v človeki.

Mi ne smémo porábítí, da vsáko delo Bogá more slúžítí. Bôg je delodávec i mi smo pa vsi njegovi delavci. Dosta lúdi delo záto čítí za prekléstvo, ár so nê verní, ponízni boží delavci, nego náfúcnjenoga obráza béríšje. Ki lúbi Bogá on se ne bô zburkávao med delom, ár koga ístínsko lúbímo, za tístoga vse i kakoli včínímo. Zakaj máti tak verno oprávla svoje delo? Svojo móč, mladost, svojega obráza rôže goriáldúje na dela olhári i na njéni vústaj nígdár nega tožbe, ár ona ístínsko lúbí tístoga, za koga oprávla svoje delo, lúbí svojo deco. Lúbí Bogá, kak svojega delodávca i tak bodeš znao lúbítí túdi svoje delo. V tom pripetjê napamet vzemeš, da je Bôg tebé nê ščéo prekunôtí i pokaštígatí, gda te je na delo sívôro, — nego blagoslovítí.

Na naši mezôvaj se je zdá túdi edno velko i nájlépše delo začnolo, zdá se oprávla žétva. Težko, žmetno je tó delo, zdá dosta znoja stečé z obrázov, na konci dnéva trúdnô postáne človeče têlo i zelé si počínek. Bratje i sestře, ki zdá od ráne útre do kmične nôči delate na njívaj s kosôv, z srpom, v snopje véžete, v kríže skládáte té boží dár, žito i pšeníco, oh lúbte preveč žétve Gospôda, tak se ne bode mrmranje,

nego z srcá prihájajôča molítev zdígala obrí naši blagoslovlení mezôvov próti nebeskoj vísini. Ár vekívečna ístína ostáne, ka gospodín Bôg vsáko verno delo oblóna i blagosloví.

Primož Trubar.

Prva spoznanja.

Humanizmuš je oslobodítev znánosti od návuka katholíčanske cerkve. Nê je ščela znánost več cerkvi slúžítí, od njé pitati, ka síobodno vči i ka nê, nego nazáj so šli k stárim pogánskím písatelom i znanstvením delavcom. Nazáj so šli k začétki, k vretíni znánosti i vó so šli v naturo i tam so iskali kínce znánja. Ali nê samo v svetski znánostaj, túdi pri zbrodjávanjí svétoga písma so se oslobôdili včénjá katholíčanske cerkve i túdi etí so nazáj šli k vretíni: k svétomí písmi. Če so na verska pitanja iskali odgovore, so nê vučítele cerkve i dogme žínatov spítávali, nego s svétoga písma so iskali odgovor na vsa verska pitanja. Tak je humanizmuš pred Lutherom že gláso potrebo čtenjá svétoga písma i predge, s šteri bi náj spozno národ to čisto bíblíjsko ístíno. Zametávali so dúhovníški celíbát (t. j. ka se dúhovníki nesmíjo ženítí), klôšterski žítek, češčenje svétcov, rômanje i post kak človeške nástave.

Etak je Primož Trubar pri púšpeki Bonomo, etom velkom prijáteli humanizmuša, prilíko meo

Krívda i pokôra.

Roman, písala: Kovatš Frida.

Poslovenčo: SILVANUS.

XXXI.

V soboto večér je Lichtegg Hans príšo, ali sam. Herbert ga je z kočújom čako na kolodvorí, pred šteroga je toga punokrvnoga čarnoga konja meo napreženoga.

„Servus, prijátel, ja gde so pa ovi drúgi?“

„Oni ne pridejo, Herbert. Fred je včerá eden telegram dóbo, naj včasí domô príde. Nikša tetica njegova je mrla i te knjemi priraščeni Egon je túdi žnjím odišo. Tak se zdá samo z menom moreš zadovolítí.“

„Tí mislíš, Hans, ka si mi tí moj nájbôgší prijátel. Ka je kaj drúgo nôvoga?“

„Níká nê znamenítoga. Ka pa kaj delajo tvoji stári, se je kaj veselío oča nad tvojim náshajom? I ka déla ta lépa zláta Rezíka?“

Hans je lépi dečko bío, z kmično barnástími vlasámi, z visíkím čelom, z plávímí očímí na skorom ženskom obrází, z málímí vústámí, z šteri so se lépi bílí zobjé svetlílí, gda se je smehao.

„Ídi, pústi jo“, erčé Herbert slabe vôle, „ešče boš jo zadosta lehkó vído. Čéla kísilína je grátala žnjé od koledí maó. Človek tak mislí, ka z edním tréjím sí zgučáva, kí je níti nê návzoči, či gda té eden odgovor dóbi od njé. Tí znáš, Hans, ka jas veséle žene mam rad.“

„Za Božo volo, Herbert, rávno tákše deklíne so lépe, ali pústímó rájší tó, za tébe je gvúšno dúgóčasno.“

Ta prijátela sta sí po pôti od vsega mógóčéga zgučávala, tak da njíma čas hitro míno. Ali gda sta se k Ehrbacherovomí mlíní priblížávala, Hans je vedno bole raztorjeni gráto, nemérno je poglejtívo na okna, či bí gde Rezíko

že v mladosti se napuniti proticerkvenoga dūh. Drugi slovenski evangeličanci v Ljubljani i drugi várašaj so se — kak dijáki višešnji šól, trgovci i meštri — v nemškoj držávi spoznali z Lutherovim návukom, kak voditel slovenske reformácie je pa na domáčoju zemli zráso. Ránč tak kak Luther je túdi Trubár, začnovši pri včenej humanizmuša vse dale i dale šó, od ednoga spoznanja do drugoga, vsigdar globše v zarazmevanje čistoga evangelioma. Nê je vzeo on od nikoga prêk ednoga že gotovoga návuka, nê je bio njemi prišparani oni trūd, naj bi po lastivnom dūševnom deli, po lastivnom iskanji i zbrodjávanji dozorêvo v slovenskoga reformátora.

Bonomo je talentiranoga mladénca tak polūbo, ka njemi je dao edno faro, če túdi je ešče nê bio posvečeni. Oprávlanje svoje fare je Trubár na ednoga kaplána zavūpo, on sam je pa šó nažáj v Beč nadaljávati svoje včenjé. K zrokom reformácie slíši túdi eta kúpčija s farami, gda so naimre dūhovniki meli tri i pêt i celô več fár, šteri dohodke so vživali, delali so pa za njé slabo pláčani i nezevčeni kapláni. Ete greh pápínske cerkve je omogočozdá Trubari nadaljávanje njegovoga včenjá. Po dvê leti se je domô povrno v Trst, gde ga je škof posvéto za dūhovnika.

Zdá je začno Trubár v dvádvajsetom leti starosti svoje dūhovniško pozvánje ešče kak veren sin katholičanske cerkve, ali v sebi nosêč že klíce nôvoga spoznanja. Že njemi je zišlo sunce

svetlosti, ali ešče je nê razegnalo kmico, šteraga je okoli vzéla. Póleg svoje fare je vživo ešče dohodke celjske i laške kaplánijske. Že njegovó šolanje, zôsebno pa prijátelstvo s humanistom Bonomo nam dá misliti, ka je Trubár v náčišem dūhi začno predgati, kak so pa njegovi gmajnarje včeni bili. Že zdá se je čúto Trubár pozvánoga na dvê veliki dužnosti: seznaniti svoje vernike s čistim evangeliomom i bojúvati se próti rómarskim cerkvam.

Ali čújmo, ka právi od toga sam Trubár. V ednoj svoji knig piše: „Pred osem inu dvaseti leti, tedaj, kedar sem v Loki per Radečaju farmošter bil, je bila gori nad Kompolom v vinogradih ena baba i ta se je svetila inu pravila, de sv. Sebastijan inu sv. Rah vsako nuč k ni prideta, ž no govorita inu velita, de se nima na tim hribu nad Kompolom ena cerkov sturi inu sezida; ako tuga ne deju, taku hočita čez te ludi inu čez živino tak pomor inu žlize (kūgo) poslati, de malo ludi inu živine žive ostane...“ I národ je rêsan verovo, ka sta se onoj ženski svéica skázala i v svojoj bojazni so žé ščeli njima cerkev zidati. Trubár je tomi tak močno prótipredgo i gučo, ka so ga verniki ščeli zbiti, tak ka je mogo od nji pobegniti.

Tô je bilô naimre ránč v onom vrêmeni, gda je po cêloj Štajerskoj kūga morila. Lúdjé so tô nesrečo z zidanjem kapel i cerkvé ščeli odvrúti. Tak je te Trubár na več mêtaj mogo

zaglednoti mogo. Herbert je z špotlivim smêhom pūsto cūgle bole na ráji i je na svojega nervôznoga prijátela glédo. Eden veséli smêh je vzeo na pamet na toga obrázi i je nasledúvao njegov pogléd. Edna velka črêda kūr je bila na dvorišči štere so zrno za zrnóm pobérale gori to kukorco, štero njim je edna visika deklina v svetlom gvanti sipávata med njé. Na rogátanje kočúja se okôliobrné i rávno v Herberta oči poglédne, lica njé blêda poslánejo, se obrné i notri beži v hišo.

Na drugi dén sta ti dvá prijátela v mlin šla. Hans je nê popūsto Herberta prositi, dokeč ga je nê nagučo i sta se na pôt vzéla. Vu koladni počitnicaj sta večkrát bilá gôsta v Ehrbacherovom mlini, sta vživata Petra slabotne misli i njegove sirôve reči sta za špás vzéla. Rezika se je vedno dobro poskrbêla za gôste i se je vedno vesélo smehála. Té je ešče Herbert rad prišo v mlin i zdá ga pa z silov trbêlo prositi.

Vu hladén, svetel trnác sta stôpila, Hans je v kühno pogledno.

„Gde je gospodičina Rezika?“

„Gospodičina so zgoraj vu hiši!“

„Also, Selzam odpri se?“

Rézika je z rôčnim delom vu rokaj sedêla pri stôli, sploj vu misli vtonjena, samo gda se je že obdrúgim zrogátalo na dveraj, je povêdala eden ráji „Naprê..“

„O, dober večer!“

Reziki je rôčno delo nedovêdoč z rôk spadnolo i nanjega je stôpila, kak je têma dvema prijátelima próti šla. Zoságano je stánola i lica so njé v erdêcem plámni gorele. Herbert je strnjeno vzeo na pamet tô i čúdúvajôč je glédo vu njé čarne oči. Z tôv deklinov se je rêsan nê vózpozno. Močno je bio osvedočeni, ka je te veséli pozdráv za Hansa valao i njé vróči pogléd je dônok na njega spadno.

prôtistanoti onomi práznovernomi mišlénji i lažnivoj pobožnosti, kak da bi s sámim zidanjem kapêl že odvrnôli vsakšo nesrečo. To je bio oni poganski strah pred svétci, ki istina pomagajo ali znájo túdi strašno škôditi, če je zadosta ne čestijo.

Na ednom drugom mesti so pá z istoga stráha klôšter ščeli zidati. Od toga dela právi Trubár: „Unda se je tudi ena vduva . . . inu en muj stric Gregor Trubár mlinar so se tudi vednu svetili inu pravili, kaku se nim Divica Marija perkazuje ino hoče imejti, de se na Silevici ni en nunski klôšter sezida.“ Od toga so tē dūhovniki dobro živeli i velki hasek meli, ali Boža kaštiga je nē vóostála — kak Trubár právi. Dūhovnika je naimre njegov svák bujo, hajdúka so Törki zgrabili, njegovoga strica je pa ednô drévo bujlo. V svoji svéti čemeráj právi Trubár, ka de vrág vse one, ki tak norijo lúdstvo, od toga haske vlečéjo i vse one, ki etomi deli prôti ne stánejo, dugo kúho v pékli, če se ešče pri vrémeni ne povrnéjo s tē blôdnosti.

Z vsega toga vidimo, ka se je Trubár v etoj prvoj dôbi svojega dūhovniškoga pozvánja krepko borio prôti onomi blôdnomi včenjey katholicanske cerkve, kak da bi Bôg na ednom mesti bole poslúno molitve, kak na drugom i bi zatogavolo verniki rômati mogli okôli na tákše kráje, gde je Bôg bole nazôči, kak indri; kak da Bogá ne bi mogli v dūhi i istini moliti

— kak svojega lüblénoga nebeskoga Očo, ki je blúzi vsákšemi, ki k njemi kričí, nego bi se z zidanjem kapêl mogli brániti prôti čemérom rázločni svétcov i si iskati nji náklonost.

Ali Trubár se je nē zadovolo s tem, náj samo drúge vči, drugim káže pôt k istini, nego znao je, ka je túdi sam ešče nē pri cili, ka túdi njemi vnôgo falí ešče od toga, ka bi najšo celo istino. Paščljivo je kúpivo záto knige i dale se je včio, dale je isko. Med drugimi je zôsebno biblijsko razkládanje Bullingera i Pellikána, dvé Zwinglijevi vučenikov, pomagalo Trubára dale na pôti reformátorski spoznanj. Včenjey tej kníg má zahváliti, ka se je vse bole povnožávo njemi račun oni náprav katholicanske cerkve, štere je za sád človeče blôdnosti spozno. Eti si je osvôjo Trubar túdi zwinglijánski návuk od Kristušove svéte večérje; ali v svoji veški gmánaj je od toga nej ščeó v predgaj gučati.

S tem se dokonča prva dôba Trubarovoga dūhovniškoga dela. Tô so bili prvi stopájí, prva spoznanja, štera so ga do cele istine, do čiste vretine evangeliума mele pripelati. (Dale.)

Etak Klektove „Novine“ (v. št. jun. 28) :

„Nasledijmo Slomška, on vodi v jakostno življenje i večno srečo v nebesaj.“

Kako pa Sv. pismo ?

Jezuš vell : „Nasledij me ; jas sem ta pôt istina i žitek ; nišče nepride k Oči, nego po meni.“

„Bôg dáj, Rezika, ne môtimo te ? Hans je že nē mogo domá vóprestáti, ešče dnes te štéo viditi i pozdraviti.“

Te erdéči plamén na njéni lícaj je na tó nepričákano vgasno.

„Ah tak, ti si samo záto prišo. Bôg dáj, gospôd Lichtegg, lepô je od vás, ka nás poglédnete, prosim sedite si.“

Mérno i prisiljeno guči ona, samo telko, da naj dônok niká pové.

„Oča je nē domá, vu vés je odišo —“

„Gospodičina Rézika, smémo malo pri vas ostánoti, naj vam pomoremo tápotrošiti dén ?“

„O prosim, preveč me veselí, samo ka zmenom je jáko dugočasno.“

Herbert je slabe vôle glédo vó na okno to pomali obráčajôče mlínsko kolô, medtém se pa Hans blúzi k deklini nagno i njé naráji erčé vu vúha :

„Rezika, jas sem tak srečen, či vás vidím.“

Ona njima je vino prinesla, lèpo erdéče, štero je Hans z njénimi vústnicami prigliho. Pun je bio dobre vôle i veselí je bio, či se je ona na njegov vnôgi guč tú i tam zasmehála. Herbert je čüdívajôči glédo na njega.

Že je preci kesno bilô, gda sta se na pôt vzéla domô idti, Rezika njidva je vóspredovala pred hišo. Vúné je mēsec svéto na mili obri njiv i trávníkov, z daleča se je regic i žáb breketanje čúlo. Pred Ehrbachera hišov je celo môrje korin i rôžic cvelo, Hans je stano i erčé:

„Gospodičina Rezika, prosim edno korino za spômenek na denéšnji dén.“

„Prosim !“ i že je nasredí med korinami stála. Vu mēseca posvêti, z blédim obrázom, kak je med rôžami iskala, je lepša bila kak gdakoli. Edno ešče nē spoj vórazcveto rôžo je vtrgnola.

Ka je z-krstom sv. Dühá?

Jestejo verniki, ki enostransko včijo od enkratnoga krsta sv. Dühá. Tê tak naléhci zgúbijo právi cio i pridejo v zablodnost. — Té enostránski návuk je prišo z Amerike i je rodüo gibanje takzvani „Pfiingstlerov“ (Risálski).

Prva nevarnost toga návuka je, da gléda drúge vernike po stráni, ki so tô ešče në, ali pa në v takšo formo doživeli líki oni. To pela do dühovne gizdosti, štera se pa lahko konča z globokim spadájom v-gréh. — Bôg ne dela po šabionaj (Prigl. Jan. 3, 8).

Drüga nevarnost je ta, da se takši človek zadovolí z-enkratnim krstom sv. Dühá i misli, da je zdá dober za celo življenje. Tak nalehci pridemo vu falinčno gvüšnost. Tô je bila túdi zmôta petéri nespametni devic (Mat. 25, 1—13). Túdi one so samo ednôk dalé napuniti svojo posôdo z oliom, ali në je bilô tô zadosta.

Sv. pismo nas vči, da se moremo zmérom napuniti dati s svetim Dühom. Posebno gda nas čáka vážna náloga. V Ap. Djánja 2, 4 čtêmo: „i napunjeni so vsi z-Dühom svétim“, to je bio krst dühá. V Ap. dj. 4, 31 čtêmo znôva od tisti lüdi: „i napunjeni so vsi s svétim Dühom“, tô je bio ponovni krst sv. Dühá.

Či želêmo našega Gospôda v našem žitki odičiti, potrebüjemo vsigdár ponovno sv. Dühá,

šteri nas posvečuje i spopolnjuje v prispodobnost Siná Božega (Riml. 8, 29). Či stojimo zmérom pod vodstvom sv. Dühá, nas spremeni On v mále i ponizne; tak sprevája blagoslov Boži naš žitek.

Rávnotak falinčno je včiti, da more vsaki, ki je krščen z sv. Dühom, gučati tühe jezike, kak kakša znamenja prerójnja. (Znamenja prerójnja so: bratska lúbézen, lúbézen do Bože reči i molítev). — To je túdi blódnost, ki so jo prinesli „Pfiingstleri“. Poznam osebnó lüdi, ki so bili napunjeni s sv. Dühom, pa so vendar në gučali jezikov, ár je në potrebno.

Či so, apoštolje (Ap. dj. 2, 4. — prigl. Mark 16, 17) gučali jezike, so njé poslušávci túdi razmeli. To je bio dár Boži. Prôti tomi gučljo „Pfiingstleri“ v jezikaj, štere nišče ne razmi, najmenje pa oni sami. Gvüšen sem, da je tô në dár Boži i në delo sv. Dühá, nego edna gvüšna prenapetost.

Tô sem záto napiso, ár so se túdi med našimi slovenskimi evangeličáni priglásili vučitelje zgoraj opisani zablod. Moje želênje je, da bi tisti, ki so podlegli tej zmoti, záčali razmišlávati i razločavati med zdravim ino nezdravim návukom; tisti pa, ki so ešče në podlegli, naj se varjejo pred takšimi krívimí vučitelí (II. Petr. 2, 1)

Vsem navküper pa želém potrditi: „*Iščite zvellčanje svojí düš samo vu Jezusi Kristuši, v tom raspétom ino oa mrtví stanjenom.*“ Križajte

„Herbert, ščéš ti túdi edno korino z mojega ogradčeka, ali se ti pa tô preveč deteče vidi?“

„O ja Rezika, ár nebi se rad za pozablívoga vido, ali edno prav lépo.“

„Ja Herbert, žé za nájnoga detínskoga prijátelstva volo.“

Z kre plôta, pôleg potoka je bio eden níski gm, puno i puno z erdčímí srcami nakláni. Z toga je vtrgnola edno vékico, na šteroj je edno erdče srcé bilô.

„Eto gospôd L'chteg, tô so moje lübléne, te blédo bële, eto pa tebi Herbert, znáš ešče, da smo deca bili, smo se radi z tèmei špilali. Te nájpše Herbert, štere samo mam — lahko nôč!“

Prve kak bi se pa odevédla, je Rézika že vu hišo premínola. Herbert je to málo erdče srce glédo i se njemi je tak čülo, da bi Rézike trepetajôči glás čüo? „Te nájpše, Herbert, štere

samo mam. —“ Pôleg njega je Hans stao spojvtonjeni vu glédanje te bële rôže.

„Si kaj pravo?“

„Nê! Jas tak mislim, Herbert, ka va domô šta i korine z seboj vzeveva. Čüdna je ona, ali sladka.“

Hans je tô na pol sebi pravo i sta tího šta domô, vsakši je vu rokaj edno korino neso.

Herbert je ete večér dugo sedo pri stóli v svojoj hišci, štero je samo mësec posvéto. Pred njim je ležalo to erdče srcé, „Te nájpše, Herbert, štere samo mam.“ Razburko se je on je résan eden sentimentálíni norc bio, ka bi se résan vu tô lépo Réziko zalübo? Dónok je drúge interese meo. Napré je vzéo z listáice eden kèp i se je vnjega vtóno, njegovo Ingo. v barnásto vesélo hčér ednoga njegovoga profesora, z svetlími plávimí očmi i z dvema grabicama na lícaj. Ali dnes ga je niti te kèp në mogo odsloboditi ti misli, štere so se njemi vu glávi naganjale, štere so te skrivne čarne oči obüdile i vu nezračunane falájčke raztrga to erdče srcé, štero je dnes dôbo.

(Dale.)

svoj lastiven „jas“, začnite novo življenje, spraznite samoga sebe i dajte se napuniti z sv. Duhom, šteri vas bode vodo vu istino.

*

Dodatek: Tü želém opomenóti na krátci ešče dvé sekti, štere pošilajo tüdi svoje krive vučitele po naši vesulcaj.

Prva se zove sekta „Adventistov“. Njihovo včenjé je v glavnom tó, da se more posvetiti *sobota* mesto nedele. Nadale zapovedavajo se zdržavati svinskoga mesa, pa zapovedavajo dávatí desetino. — Njihove knige se štampajo v Novom Sadi.

Drüga se imenuje sekta „Bibelforšerov“ (v zadnjem časi so si pridžali imé „Svedocke Jehove“). Oni zatajüjejo večno pogüblénje nevernikov ino včijo, da se je leta 1914 začnólo jezeroletno králestvo Kristusovo. — Njihove knige se drukajo pod firmo „Svetilnik“ v Maribori. (V prihodnji numeraj eto sekto bole prestrano opišemo našim evangeličanskim lüdüm vu včenjé i opomin. Red.)

(Što zná nemški, tomí príporočam, da si naróčí knižico „Das kleine Sektenbüchlein“ von Paul Scheuerlen, Ouell-Verlag der Evg. Gesellschaft, Stuttgart.)

VEKOSLAV J. KOROŠEC
evang. misijonar.

Morávci.

V lepom ósvetki so meli tao morávski gmánarje 5. juliija t. l. Dávno želénje vnógi gmánarov se je končno spunilo, ár etoga dnéva smo dáli prék našo zlepšano, očiščeno i okinčano cérkev páli svojemi pozvánji.

Pri začétki etoga leta so ništerne vréle kotrige našega Morávskoga evang. ženskoga družtva poráčale, da bi družtvo po svojoj zmožnosti dalo našo cérkev vözmálati. Istina, da so časi i položáji dnesdén slabi, ali više 43 lét že stoji cérkev itak brezi popravka, probajmo jo osnájžiti. I tó lépo nakanénje, to navdúšenost, je tüdi močna vola i djánje sprevájalo. Vu vsakoj vési naše gmáne so hodile okóli vréle poberáčkinje nadigávavši gmánare na áldove i na darovitost, tak da je z toga pobéranja vküper prišlo Din 2393. Etak je že mogóče biló tó delo opraviti. Ponüdbe so naprosile i so dalé málanje Paurič Matiji, M. Soboškomi slikari, ki je najbole poceni dao ponüdbu i ki je delo opravo tak lepó,

da so vsi gmánarje zadovolni. Zaistino cérkev vezdá v novoj obléki svojoj má ščista drügi pogléd.

Ali né samo cérkev, nego tüdi oltár, hodnik i stube so lepó, po lepom štíluši zmálane. Vse delo eto je koštalo Din 4200 Rázloček, to je Din 1807, je žensko družtvo z svoje lastivne blagájne poravnalo.

Darovitost naši vréle kotrig hváli, da so v etakši denéšnji slabi časaj to lépo delo skozprinesli. I či si zmislímo, da je eto družtvo edno najstaréše evang. žensko družtvo (nastávljeno 1904. III. 27.), štero po dugom delovánji svojem vnogokrát pokazalo svojo áldove gotovost i štero je vsigdár pred seboj držalo svojo dužnost —

Hima Šándor — morávski dühovnik.

* 1864. nov. 25. † 1936. máj. 25.

osnájžiti cérkev svojo, zarazmimo, ka so denéšnje kotrige toga družtva samo verne naslednice tisti prvéši kotrig, štere so na darovitost gledóč lépo példo pokazale.

Dné 5. juliija smo dáli prék zmálanó cérkev odičenomi pozvánji. Na etom ósvetki so držali predgo Luthár Adam puconski dühovnik po textuši: 84. Žolt. 11. „Ár je bögši eden dén vu predvori tvojem, kak indri jezero; zvalo sem si ráj státi pri prági vu hiži Bogá mojega, kak dugo prebívati vu stanki ti nepobožni.“ Po eti vodéči rečáj so si premišláváli od toga, ka znamenüje za krščanskoga vréloga človeka cérkev, z kakšim nakanenjóm more táprihájati, ka moremo činiti,

da za nás bude boža služba zaistino návučna i hasnovita. I na vse to gledôč so jáko lépe i návučne prilike i dogodke prinesli gori z zgodovine i z rázločni mísijski dogodkov. Vúpamo se, da navdúševna predga eta je vnôge gmánare pripomogla na samoga sebe spoznávanje i se je notri zdobila v globočino dúše ti poslušávcov.

Po končanoj božoj službi smo offertorium držali za Gustáv Adolfa podporvo društvo i je prišlo vkúper 220 Din. — (K.)

Reformácia v Prekmurji i Medjimurji.

(Vzeto i poslovenčeno z knjig Dr. Payr Sándora, theol. profesora v Šoproni. — Jts.)

(Nadaljávanje.)

Bogojna. L. 1646 je Černjevič Štefan bio tú dühovnik. L. 1661-ga je tá gmána túdi pod Sobotško šinjorijo bila.

Dobrovnik. V toj vési je túdi ev. gmána bila. Tú sta bilá rojeniva dvá znamenitíva môža: Dobroniki Mikloš ref. púšpek i Dobroniki Júri ježuita (barát). Tú je bio ref dühovnik Csillag Dávid, ki je v Nagyszombat-i rojeni i l. 1631-ga je stôpo v evang. cerkev na sinodi v Čepregi. Té so ga za podsenicra zvolili za gmáne v Somogyi i Zali, štere so pod tórskov oblástjov bilé. Musai Gergel púšpek se l. 1661-ga v cerkvenom zapisniki kak z evang. gmáne, z spomené z Dobrovnika.

Turnišče. Tá vés je Széchy, potem Batthyany, sledi pa Zrinyi grofov lást bila. Ti prvi dühovnicke so tú evang. mogli bidti, ali že l. 1618 so jo reform. k svojoj šinjoriji (Sv. Jurij) računali. Žilavec Andraš je búo duže vrémena tú njihov dühovnik. Od te gmáne piše Kanižal Pálfi Jánoš l. 1631-ga Pathay Štefan ref. púšpeki: V Medjimurji smo mi túdi meli edno gmáno v Turnišči, kak pa lutheranje v Legradi, ali tó gmáno po smrti dühovnika, čast. Hidegkuti Žilavec Andrása, je zemelska gospá (vdova Batthyany Ferenc, Lobkovitz Poppel Eva) v svojo obrambo vzéla i ona je pomogla naprê tó, ka je cêli otok (sziget) v rôke pápincom i lutheránom prišo . . .

Imé ev. dühovnika, koga je vd. Batthányova ese pozvála, je nepoznáno.

Potem je vés v rôke Zrinyi grofov prišla. Vinkovich Benedek zagrebečki pápinski púšpek je l. 1641 sept. 14 ga píso Zrinyi bratom, naj

ne trpijo duže v Törnišči ev. predgara, ki ščé v veri potrditi nê samo lutherane, nego i kalavine.

Musay púšpek se že l. 1646 tak spomené z Törniške gmáne, kak šteroj so vzéli cerkev i ves imánje.

Králevski zastópniki so na tožbo vernikov tak sôdili, ka se cerkev i cerkveno imánje nazáj more dati proteštantom. Tó je bilô l. 1647-ga. Ali že drúgo leto njim je pa vse vkraj vzeo zemelski gospodár i je pápincom dao.

Na orsačkom gyúlési l. 1649 ga so se evangeličanci tóžili, ka je Zrinyi Peter l. 1648 dec. 6 ga pregno z Törnišča evang. dühovnika, i vkraj je vzeo cerkvene klúče i baráta je pözvo i zdá té mešúje v cerkvi.

Matota Jánoš Törniški plebánoš ešče l. 1678 piše púšpeki, Petretich Petri v Zágreb, ka je evang. gmána tú tak krepka, ka ekstra dühovniká májo.

(Dale.)

Rázločni máli glási.

Radosti glás. „Ne skrbte se tak govoréči: ka bomo jeli, ka bomo pili, ali ka bomo obláčali? Ár vsa eta poganje spítávajo. Vém zná Oča vaš nebeski, ká vi vsa eta potrebújete.“ (Mt. 6. 31 - 32.)

Mednárodní kongres evang. cerkveo. Od 6 do 12. juliya je bio v Oslu 12. mednárodní kongres evang. cerkveo. Na kongresi so nazóči bilí túdi naš púšpek Dr. Popp.

Mrtelnost. „Nájbole poznáni evangeličánc svetá“ D. Dr. Morehead Jánoš Alfréd je jun. 1-ga v Družení držélaj mrô. Od 1929-ga predsednik, od 1935 ga pa častni predsednik je bio Lutheranskoga Svetovnoga gyúléša. — Jun. 19-ga je nanágl mrô Szinic Števan v Kupšinci, star 56 let. — Rávnokak nečákajoč je naveke odišao jun. 24 ga v M. Soboti Vratarič Jožef, star 65 let. — Goristánemo.

Ešče vékše bantúvanje. V prvêsoj numeri smo zamerkali, ka se je temelni kamen v Soboti se zidajôčega delavskoga dôma samo z r. kat. stráni blagoslovo. Mislímo, da túdi vsáki objektivni r. kat. vernik, ki se drži zláte regule Kristušove rêči: „Vsa záto, šterakoli ščéte, naj vam včínijo lúdjé, tak i vi činite njim“ — je ovo favoriziranje edne cêrkvé nê spoznao za pravilno. Li Kleklove Novine so tiste, štere so na naše zamerkanje takši odgovor dalé, štéri zaistino

bantúje ves protestantizem. Z svojim odgovorom kážejo versko nestrpnost i fanatično zasleplenost. Či je Jezuš „trs“ i či je vsáki pojedini vernik i vsáko pojedino občinstvo vernikov „rozga“ (Jan. 15, 5), té ni eden vernik i ni edna církev se nemore preštímavati prôti drŭgim. Ni edna vu Jezuší živěča církev se nemore činiti za privilegizérano církev. Živěče církví nemorejo dojlédati enovo. Vsáka pojedina církev nê ovo, nego sebé mora sôditi. Odŭrjávanje med cerkvami je popolnoma nerazmeto, tēm više ednáko gréhšna krhkôča.

Pri istini. V zádnoj numeri etoga lista smo sploh nakrátcí povdárjali ono neistinsko trditev Kleklovi Novin, ka bi *evang člověk lejko živo kakšté*. Ár so naše povdárjanje naopačno tolmačile „Novine“, záto njim na ešče vékše veselje pověmo, ka te „odpadli katoličanski redovník, Luther Marton“ je nás že bole pred 400 letmi nazáj pripelao k popolnoj *Istini, k Reči Božoj*, naj „mí, kak se sinôv boží dostája, pôleg njé světo živěmo“, ne pa kakšté! — Sapienti sat.

Selo. Vu našem přijětnom „Betlehemí“ zdá že vsáki mēsec mámo Bozo slŭžbo. Jun. 28-ga so nás Luthár Ádám puconski dŭhovnik obiskali i nam glásili Božo rěč. Opominali so nás velike, naj se skŭpno jedino za tó borimo, da Bôgi na diko v našoj bližini eden nŭví stánek gorpostávimo. Ár je pa z edním zaklŭček šolskoga leta bio, pod vodstvom vučitelstva nazôče naše mlájše so opominali, naj se ne dájo zvoditi od rázločni glasni rěči, nego naj bodejo verní k Bôgi, domovini i k deli, líki očáki, od šteri smo se té dén tŭdi spominali. — Jul. 12-ga so nam páli náš vrěli roják Škallč Šándor lendavski dŭhovnik glásili Božo sv. rěč. Po vsem tom se vedno ômněše pripravlamo k dosěgnjenosti našega světoga cíla.

Turobni glási. Zádni mēsec so se odsešli z Puconske fare vu večnost: vd. Sečko Žuža, roj. Škrilec na Goríci, stara 80 lét; Potočnjek Števan v Puconci, st. 76 l., Temlin Pavel v Pužavci, st. 9 l., Fartelj Ana, roj. Podlesek v Krnci, st. 66 l. — Naj májo sladtek grobski sěn i blážno gorstaněnje!

Samovolní dári. Na goridržánje Dŭševnoga Lista: Czipott Áron dŭh v pok. Györköny 10 D, ml. Benčec Arpad Lemerje 10 Din. — Na nesprellhiví věnec Luthárove Fliszár Sarolte: vd. Podlěsek Franca M. Sobota 10 Din. — Na Dijački Dom: Bajalo Risto i Kŭhar Marija Puconci 50 D, ml. Benčec Arpad Lemerje 10. Štern Arnold trgovec Puconci 10 D, Novák Ernest dimnikar M. Sobota 10 Din. — Topla hvála!

Gustav Adolfa drŭštvo. VD Lendavskoj máloj fari je v tek. leti 500 Din nabráno na cíle Gustav Adolfa drŭštva: 90 din-ov več kak lanskó leto. Na vsáko dŭšo pride poprěkno 1'42 D.

Ka nŭvoga? Po celoj Ameriki vláda velka vročina, štera vsáko vŭro eden milion dolárov škode zrokŭje. Od velke vročine je spomrlo v letošnjem leti 1780 lŭdi. So tak vroči dněvi tŭdi, ka na vŭro merjé 50 lŭdi. — Sankcije prôti Italiji so popolnoma odprávlene; 15. t. m. so v taljanske brôde odplavale agleške ládje, pa se tak začne rědna trgovina med Anglijo i Italijo. — V Habsburškom pitanji je med Nemčijo i našo držávo prišlo do končnoga sporazuma, šteroga pozdrávlajo vsi nemški listi. — Angleži so dognali, ka so vse nemire v Palestíniji povzročili rusoski komuništi, pa za toga volo Angleži či duže bole hrbet obráčajo Francozam, ki so zavezníci komuništov. — Deněšnja europska stáva je takša, da se je prvle bojati hŭšega, kako pa vŭpati bŭgšega. — Konferenca za konferencov se drži: Dardanelska, Montreuxka, Lokarnonska, Genfska, na šteroj je cesar Abesínije Haile Selasije pitao Drŭštvo národov: „Kaj ste narédili v obrambo Abesínije?“ — Za volo Danziga se je nŭvi konflikt zbŭdo. — Nemčija se je nečákano zglíhala z Austrijov. V austrijskoj vládi so hitleristi 2 ministrstvi dôbili. — Vu Franciji prevědni štrájki delajo težke skrbí Blumovoj vládi. — Anglija je Egiptomske težkôče rěšila. — Abesínci so guerillske boje začnoli prôti Talijánom. — Madjarska je novo pšenico odála Italiji i v Švájc. — V Budapešti se je vršila interparlamentarna konferenca, kama je 26 naši poslancov i senátorov hodilo. V iměni naše držáve je lépi govor držo vu vogrskom jeziki predsedník naše skupščine Čirič Stevan. — Kak pišejo novine, Gombŭš v krátkom popoinoma odide iz političnoga žívlěnja. — Pri Ljubljani je dolispadnolo letalo i njegovi sedem pŭtnikov je svoj žitek zgŭbilo. —

— Dogoditki zádni dněvov so naznánjali popolno spremenitev Europske politike.

PRODAM POSESTVO

z 11 orali zemlje ter zidaním poslopjem ob veliki cesti, vse v dobrem stanju. Naslov na Kukovec Matjaž Trnovci, p. Sv. Tomaž pri Ormožu.

Na pomôč bidti je nê sramota.

Herceg Leopold z Dessau a je nê samo batriven voják bio, nego vu vsakšoj priliki, gde se môč i batrivnost potreblivala, je rad bio pri rokaj na pomôč. Ednôk gda se je v Berlini mü dio je velki ogen nastano. Vse ka je samo roké i nogé mélo se je na pomôč paščilo, ali gasiti ali pa gasilcom z vodé nošenjem pomagati. Tô je vzimi bilô i preci močen mraz je bio. Med narodom, ki so se pri gašenji grôžali kak mravle, ide eden vu toplo bundo oblečeni, oglédne postáve gospôd i šétavši pregledáva te ogen i gašenjé. Rávno k ednoj šprickanci pride pri šteroj se eden môž vu ledrni hlačaj, i vu krátkom kaputi pašči to njemi prêkdáne z vodôv napunjene védre v šprickanco zprázniti. „Halo, vi gospôd — erčé ete tomí vu bundo zavítomí kak mimo ščè idti, „esi kmeni, tú je sila za roké!“

„Eh ka,“ erčé te drúgi, „jas sam konsisto riální tanáčnik Fáber.“

„Jas pa,“ erčé ete, „jas sem pa Princ Leopold z Dessaua,“ i njemi z nâglim gibom edno punô védro mrzle vodé vlejí na glavô.

Či bi Jezuš dnes k nam prišo

Od Jezušovoga zemelskoga vandranja sledéče piše Karl Hase vu svoji knjigaj: „Jezuša zgodovina.“

„Či bi On dnesdén z svojimi vučeni kmi med nami hodo i bi se okôli njega vnôgo lúdstva zbrálo, tak bi hitro prišla policija i žandárje, ki bi ga za legitimáciju pitali i zvedávali: odkud je i ka za slúžbe má, od koj živé? I gvúšno bi njemi ostro prepovedali etakše napáke i zburkanje delati. Zdravniki nebi trpeli, ka vráči brezi receptoy i bi ga hitro gorizglásili za comprnjáka. Theologi i dúhovniki bi nam hitro povedali, ka nema akademičke izobrázbe i ka je nê posvečeni, ordinêrani i bi njemi preci zabránili nadale včiti. Či bi srédnjega véka v Špánijo prišo, inkvizicija bi ga gvúšno na garmádi zežgála

Túdi ni vu ednoj proteštantskoj fari nebi ga dopústili za dúhovnika.“ Na nemškom kak židova bi ga z držáve vözgonili. V Russiji bi ga dolistrêlili. I prinas bi gvúšno nê dôbo mesta, niti za zvonára bi ga nê vzéli, nê pa za dúhovnika.

Signal.

Eden železnički vlák je na edno vlomnjeno šinjo zaletô. Gda je vodja vláka od velkoga strôšenjá opazo, ka se nesreča má zgoditi, je hitro k zasilnomi závorí skočo i je vlák šteo zastaviti, ali že je prekesno bilô. Vlák je z šin doliodleto i katastrofa se je zgodila; vagoni so se eden na drúgom vküperspotrli. Gda je vlákovodja od razvalín že vmérajôči vö bio potéggnjeni z slédnjov sapov je ešče telko pravo: „Dajte signale za pridôči vlák.“ Znao je ka zanjim se eden drúgi vlák približáva vedno bliže i nevarni so za njega ti vküperspotrêti vagoni toga nesrečnoga vláka. „Nevarnost je na pôti i te drúgi vlák se približáva.“

Te drúgi, približávajôči vlák je túdi naša mladézen. Dečki i deklíne, ki tak hitro gorizrastéjo. I zdaj si tak mislim: ali smo mi nê nevarnost na njihovoj pôti? Ali nega vu nami tákšega, nad šterom bi se oni spáčili, ali da bi zrok bio njihovoga spadája? Očevje i matere! imáte li kakše napáke ali húde šegé, slabosti ali odúrne grêhe, za štere znáte ali ne véte i dônok je držíte za deco vašo za nevarne i bi radi bili naj bi oni od vás bôgši bili? Premislite si i ne bojdite nevarnost na pôti deci vašoj? Pazite na vsakšo rêč, pogléd, guč i délo, obnášanje i držánje za njihovo volo! Te drúgi vlák se hitro približáva, záto skrb noste, da njemi ne bodete na pôti, ár tô ednôk britko obžalujete!

S.

Banditov vladárstvo.

Z ednoga dnévniká sledéče lehko čtémô: Severnoamerikanski držáv predsednik, Roosevelt, je strašno velki gospod. Velko oblást má vu rokaj, kak kralovje i casarje. Ministre svoje si sam zebéra. Skoron slobodno láda z svejta nâjbogátêše držáve pejnazom i z gospodárskimi močmi. Ali njegova politika je vu ednom odpovédala i tô se proti, da celo njegovo delo vküperporúši. Z nikakšov gospodárskov i vladárskov silov nemre preprêčiti, naj greh ne obláda amerikán-cov düše. Hoover, minister právde obšúrnô raz-

právla ono stávo, kama je gréha razšúrjenjé Ameriko pripelalo. Etakša lahko čtémó v písmi:

Vu preminóčem leti je 12 jezero lúdi spadnólo na porob razbojnikov napadájam, tó je na dén 33 lúdi. Vsakšo šestnájsto familljo doségne na leto níkša žmetnéša nevola. Razbojnikštvo takšo mero doseguje, ka vu vnôgi mestaj policija i sodnija pred odločítevjav stoji: ali sami cin-koši postánejo, ali pa oči zapréjo pred razbojnikstvom, naj zatô oni túdi tál dobijo vu podkúplenjé, ali pa naj reskirajo, ka ji prvle ali sledi zpôti denejo. V Ameriki vsakši državlján 120 Dolárov pláča na leto samo na policijske cile, obdržávanje sodnij i záporov. Drúgi so vó-zračunali, ka pozvánjski gangsterov več jeste, kak pa Amerika soldačije má i različni razboj-niki več rožja májo, kak vojska. Tê banditi so túdi šolani, vsi so hodili vu národne šole, ali vnôgo jih je, ki so spunili višise šolé. Dónok níkakša šola nemre zastaviti hüdôbo, či med časom včenjá samo različna spoznávanja čuje te šolár, ali od Bogá ni edno rěč nê. Vu tom se dá zarazmeti banditsko žívlénje v Ameriki.

Roosevelt predsednik ne láda z gangstermi. Zdá se je k krščanskim církvam obrno z proš-njov, naj one stánejo v boj prôti hüdôbi, ár vladárstva poskúsnje tó kážejo, ka je nemorálnomi i razbojníckomi žívlénji nevernost zrok. Denéšnji stálíš je té, erčé Roosevelt, ka na svêti dnes dvá tábora stojita prôti edendrugomi: ti verni i nepobožni. Nevernost dnesdén povsúd se na odlóčni napád pripravla prôti pobožnosti. Tó nevarnost vidóči, krščanska vavlúvanja morejo edno škér nájditi na skúpnó bránítev. Držávo i národ nemre vékša sreča doségnoti, kak pa tá, či se okrepi vu pobožnom dúhi i či vu ameri-kanski famillijaj pá kralúvala bode vu Bogá po-ložena močna vera.

Roosevelta eta prošnja, kak se vidi, je ráv-no vu dvanájstoj vóri prišla k krščanskim vodítelstvam. Ali ešče je nê prekesno, či de njim vu tom držáva na pomôč. Predsednik Zedinjenih Držáv nešče svojo domovino vu razvalinaj ví-diti. Nešče pobégnoti pred erdéchim proletariz-mom, on délati ščé. Pred njim je példa Rusije i Špánije. On zlóč, kí je skôz stóletja délo na povzdiganji kulture i na pobôgšanji sociálnoga žívlénja, dnes na túhinskó čáka spadáj dema-gogije, štera ešče domá opúščaáva. Z amerikan-skoga predsednika példa lahko se, včíjo državni vodítelje, ka vsakšega déla trdi fundament je

močna vera. Eta močna vera naj nede samo vu národa dúši, nego túdi vu voditeljski. Či bi eta plemenitost bila povsúd vu voditelaj, te nebi meli telko britkosti ti slabi i dolipoklačeni. Ne míslimo, ka z vózami, púkšami i z pendreki (gumibot) lahko vzgájamo lúdstvo. Eta samo v britkost správjijo národ. Morálno vzgájanje má svojo že od dávna dobro poskúšeno škér. Ráv-no záto osôditi je vzgojitelov ponovno napáda-nje prôti včenjé verénávuka. Etakši napádi se godijo na svečanostaj i gjúlěšaj. Záto voditelam i vzgojitelam naj na példo slúži amerikanskoga predsednika plemenita prošnja k krščanskim vad-lúvánjam, či tó ščéjo, naj vrédni lúdjé živéjo vu njihovi držávaj.

Ogen.

Na konci vési je edna mála siromaška, ali dónok vu čistóči držána kuča stála, vu šteroj je eden siromaški, pobožen tesáč stanúvo. Njegov sosed je pa eden bogáti kmet bio, ki je vu stálnoj nemirovčini ži-vo z svojov ženov. Tó je toga siromáka tesáča preveč razžalostilo. Proso je toga sosedá za mir i molo je za njega, ali dónok je vse pri stárom ostanolo. Eden dén je ta lárma, krêganje i svajúvanje dosta húše biló, kak pa navádno. Na tó se je te tesáč razsrdo, bíži k plôti i z celov močjov začne kričati: „Ogen, ogen!“ Prestrašeno sta razběžala tédva svajúvajóčiva i sta zoságano zpitávati začnola: „Gde je? gde gorí?“ — „Vu pékli“, odgovori te tesáč, „za one, kí eti na zemli nemrejo vu méri živeti.“

Ta nepričákana ômurnost njegovi rěči je globoko občútnost zbúдила vu njima. Eden čas sta kak změšaniva stalá na mésti, njidva je sram grátalo i tiho sta se potěgnola odnut.

„Kakšo dobrôto je tebi Kristuš darúvo?“ pita eden poganski vladár ednoga krščenika, med tém, ka ga je skoron na smrt dao zbiti.

„Ono velko dobrôto, ka ti jas odpústiti znam vsa húdo, štero sí ti nad menom včino.“

Reformácia na Angleškom.

Naprejdáva : SILVÁNUS.

(Nadaljévanje.)

Vzrok ločítvi so pa jedino vu Henrika lü bézni k Ani Boleyn iskali i najšli. Tak je Henrika eta hotliva lübézen k Ani Boleyn bila nastavitel angleške reformácie. Ali Henrik ešče kak 15 lét star dečko je že próti bio toj ženitvi z svojov šogorcov Katharinov i tó je tüdi predložo Winchesterskomü püšpeki. Tüdi z kardinál Wolsey om si je dosta zgučávao próti toj ženitvi ešče pred onim, kak je pa Ano Boleyn pri francuškoga kralá dvöri spoznao. Ali Wolsey, naj se samo Henriki dopádne, je ete ogen samo ešče bole rášo. Zagvüšno ta slaba düšnavést je zorila Henrika mišlénje na ločitev, ár kak dober katoličan je edno gvüšno bojazen i spoštüvanje prikazüvo próti cörkvenim zákonam i Sv. pismü. Vu 3. Mozeš 18, 16. je očivesno najšo prepovedano svoje hištvo i eto njemi je potrdo tüdi njegov dober prijátel i tanáčnik Thomas z Aquino. K tomi je ešče prišlo, ka so njemi deca, zvün Marije, vse spömrli, štero je za Božo kaštigo mislo po 3. Mößeš 20, 21. Po eti lahko právimo, ka je Henrika fanatički katolizem ödpro dveri za reformácijo na Angleškom.

Záto napunjeni z tem mišlénjem, ka niti rimski pápa nemre nikoga osloboditi od Boži zapövedl, je Henrik zdá energično záčo postöpati. Wolsey je tüdi zdrzno vzéo to délo vu svoje roké i se je k VII. Clemens pápi obrno, naj rozpüsti to hištvo. Ali pápa je cagao, ár či bár ka bi Henriki tó rad včino, z drúge stráni se je pa bojao V. Karol casara, ki ga je vu svoji rokaj meo. Pápa je záto celo delo prékdao vu roké Wolsey a i svojega odposlanca Campeggioja, štere je prvle dobro vönávčo na svojo politiko. Či bi Clemens tak činio vu tom deli, kak bi se dostájalo ednoga pápo, bi se zlehka prék potégno vsakše nevarnosti, etak so pa Wolsey i Campeggio na Henrika najvékše čemére celo délo brezi odlóčenja na dale odlášali i vlekli ese i tá, dokeč jih je končno Clemens pápa nazáj pôzvo i da je Katarína na njega apeláriverala, je te štükajóči králevski pár pred sébe v Rim dao pozvati. Tó je toga gizdávoga Henrika strašno razsrdilo i se je več vu pápi nê vüpaó, ár je znao, ka od njega dobroga ne zadobi i ka Clemens i V. Karol, kak zdá v Bologni pod ednov stréhov tak tüdi pod ednim klobükom sedita. Tém če-

méram je zdá tak dao tekáj, ka je Wolsey-a z tém potvárjo, ka z Rimom drži, ga je vövrgo z čésti i kak odávca ga je pritóžo, ali ete je med tém 1530 ga mró.

Z Wolseya spadájom se za angleško reformácijo növi časi začnejo. Wolsey je bio eden od ti oni, ki kak Erasmus, so na očiščenji kršč. cörkvi delali, ali gda se je tó vu dühi evangeliüma vöjavilo, te so se zbojali i se nazáj potégnoli. Tüdi Wolsey je reformiro, presvečenje naprê pomágo, vu Henrika dühi dosta včino za univerze i módre; ešče edno bulo si je od pápo vözproso na inspiciranje kíöštrov i barátov i próti délo dühovništva pokvarjenosti. Ali da bi tó tüdi sköz prineso, za tó je nê bio človek, ár ki svét reformirati šče, on more tó obprvim nad samomi sebi začnoti. Samo záto je znao Luther tak velka déla činiti, ár se je obprvim on sam očisto. Wolsey je spoj drúgi karakter bio, on je etoga svéta násladnosti zgánjao i záto je ne bio pripraven za králestvo Bože. Té karakter je pomali tüdi v Henrika i v národ vcépo i náshaj njegovoga déla je samo telko bio, ka kršč. cörkvi stári bini i krivice so na dén prišle, ali brezi poželénja na pobögšanje na evangeliümsko živlénje. Prispodobnoga mišlénja vu srei je bio tüdi te král VIII. Henrik, šteroga növi dvornik je za Wolseyom Thomas Cranmer bio, ki edno vážno mesto zavzeme vu angleškoj reformáciji.

Toga je Henrik na ednoj lovini spozno, ki je onoga časa kak vzgojitel bio vu grádi ednoga grofa i ki njemi je tanáč dao, naj ločitev od svoje žené predloži več imenitnim univerzam na odobritev. Té tanáč se je Henriki tak dopadno, ka je za njega tak karakteristično odgövoró na tó: „té je zgrabó prasico za právo vüho.“ Po etom je hitro stápo Cranmer po kralá milosti od čésti do čésti vedno na više rávno, kak Wolsey, samo ka se je vu tom löčo od etoga, ka je té čésti tüdi vréden bio i vu milóšči kralá je tüdi do njegove smrti ostano. Cranmer je theologije doktor bio v Oxfordi i je gedrno študirao Sv. pismo, Luthera i Wiklifá spiske i vu srci svojem je njim bio nagnjeni. Záto gda je za dvornoga predgara, za angléškoga primáša i od kralá za nadpüšpeka v Canterbury 1532-ga bio vzdignjeni, je njegovo nakanénje dosta dale ségalo, kak Henrika. Od Rima se je že vu znotrášnjem dávnó odtrgno. Zdá so vsi, ki so se na pobögšanje cörkvi želeli, na Cranmera zglejüvati, ki je kralá vsakšo dobro voló nató ponüco, naj olé-

šanje správi vu vadlívánjskom i cérkvenom živlénji.

Delo Henrika ločtvi na kelko duže se je távleklo, telko bole je nevarno grátalo za rimske prijátele. Vse nemške, francuške i taljanske universe, šterim se je pitanje stavilo od té ločtvi, so vse za Henrika želénje odlóšile. Túdi ti švájcarski reformátorje Zwíngli i Ökolompad so za ločítev bíli. Na tó je Henrik, ki je záto ešče izda kre Rima stráni bio i je vüpanje nê sploj gorídao, ka pápo končno dónok zmečí, predložo ešče ednók celo delo pred rimski stolec, pokázavši na odločenjé vsê univerz i kákše nevdle bi se zgodile, či bi tá ločítev odvrgla. Cíemens je na tó pod vplivom V. Karola casara zdâ Henriki zapovedo, naj ženo Katharino, ki je vu grádi Wallais živeła, nazáj k sebi vzeme, ár v protivnom pripetjé ga z nájsigurnêšimi cerkvenimi kaštigami poštrofa. Henriki je na tó zdâ sfalilo vso potrplénje, štero je že več kak štiri léta prikáživo. Dao je celo délo svojega híštva z Katharinov od tribunála canterburyske nadpüšpekije preiskati i ete je raspüsto Henrika prvo ženítev i ga je zdao z Ana Boleyn ov.

Ali z tem je ešče nê bílô vse napravleno, nego naj svoj špil prôti Rimi očivesno vöpokázže, je prisilo dühovnički syndikátus, šteromi se je z visikim péneznim štrofom protio, naj vöprovê, ka je angleške kršč. cérkve gláva te král. Parlament pa, ki se je delo z kralá srdom, je eden za drúgim odtégno pápo pravice na potrdenjé püšpekov i plačilo Petra grosov v Rim. Končno se je sploj vkrajotrgnolo od Rima, med tém ka se je skoron istočasno iz edne stráni parlament i cérkev angleška lóčila od Rima, z drúge stráni je pa pápa vöprekuno i interdikt napovedo na Anglíjo. Eta ločítev od Rima je bio konsekventni posledek, k šteromi je Cranmer pripomogo i za volo štere je sledi do popolne reformácije príšlo.

Ete stopáj na očiščenje kršč. cérkvi na Angléškom je dónok nê meo na sebi proteštantski düh, kak se tó dostakrát misli i predstávla. Spadá j rimske móci i oblásti vu Britániji je nê bio eden protiven stopáj prôti katholičanski cérkvi i nájmenje je Henrik sam štéo tó za tákšega znati. Vsi možóvje, ki so nad tém delali, zvôn Cranmera so vórni katholičáni bíli. Gvüšno so bíli vnógi, ki so vu tom stopáji začétek reformácije pozdrávlali, ali te král je svoj srd prôti Lutheri

nê samo ednok vöpbkázó i rávno za vrémna toga štúkanja z rimskim pápom je nájbole pregánjo lüteráne, naj se ne pokázže za jeretnika. Túdi je sv. pisma tyndallski prevod na angleški jezik dao odtégnoti i tó vse je záto činio, naj drúge pápínske držáve se ne obrnéjo prôti njemi. Medtém ka je rimskoj oblásti te smrten smík dao, je mogo Dr. Crome, šteroga je za lüteranskoga mišlénja potvárjo, z prisegov potrditi katholicanske ideje, njegov prijátel Frith je mantrniško smrt mogo zatrpeti. Z toga se vídi, ka na kelko malo se reformácija z ednákoga principa obüdi. Na mesto stáre popóvske vlásti je nôva nastánola i na mésto rimskoga pápo je král postano vladár cérkve. Ali z tem je položeni bio fundament za evangeliuma semen, štero se je sledi tak lepó razvijalo. Cranmer je toga gvüšno zavêden bio, ka či se je začnolo reformíránje, té se tó túdi dokončati more i tá zavednost se je vedno globše vkorenila vu angleški národ, ár té je bio za reformácijo dosta bole naprêpripráveni, kak pa te král, koga je njegov tyranizem i njegova srlá gnála naprê. Ár kak bi se dála parlamenta pripravnost ovak razložiti, ki je kralá želénje na tó strán nê samo odobro, nego ešče med vnóгим pred kralá šó. Céli zrok reformácije je, kak povsud indri, vu národa mržnji prôti popom i prôti njihovom pokvarjenom živlénji, tak túdi vu želénji na čisto zdravo včenjé nájditi. Tá proteštantska atmosfera je bila ona, štera je kralá za nevörnoga k Rimi i za nastavitela denêšnje angleške cérkve napravila.

Na tó, ka se je Anglija od Rima lóčila, je evangelium nê bio notripelani. Či bár ka je Cranmer od Tyndall-a prestávleno sv. písmo revidirano na nôvo vödao, je Henrik dónok prepovedo, ka nezevčeni lüdjé i ženske je ne smejo čteti. Túdi z klóštri je krátek proces napravo, od šteri je 2000 raspüsto i njihova imánja vu državno lást vkraj véo. Dónok do konca svojega živlénja je Henrik Luthera protivnik ostano i vnógi mantrniki evangeliuma so mogli pod Henrika vladárstvom zkrvaveti, dokeč je té leta 1547 nê mró.

VIII. Henrik je šest žen meo edno za drúgim. Od te prve Katharine z Aragonije i od drúge Ana Boleyn smo že čüli. Po časi je kralá lübézen k Ana Boleyni túdi mínola, posébnó pa od časa, gda se je v edno dvorsko dámo, v tó lépo Johanno Seymour goréče zalübo. Ane Boleyn drúštvo z pesniki i z teologi je dalo zrok na potvárjanje nevörnosti prôti kralé. Tožba se je vložila prôti njé, gde so jo osóđili i osmrtili. (Dale.)